

EEN ZEKERE ONZEKERHEID. Jongeren en geloof; door Dirk Hutsebaut. Acco, Leuven/Amersfoort, 1995. 212 p., f 53,00. ISBN 90-334-3269-2 (Nike-reeks: Didachè).

De Leuvense godsdienstpsycholoog Dirk Hutsebaut doet al ruim 20 jaar onderzoek naar de godsdienstige en religieuze ontwikkeling van adolescenten tussen 12 en 18 jaar in Vlaanderen. In *Een zekere onzekerheid* doet hij verslag van zijn onderzoek, waarvoor hij verschillende methoden gebruikte: uitgebreide interviews, open vragen en gestandaardiseerde vragenlijsten. Het boek bestaat uit zes hoofdstukken (opstellen), gecentreerd rond evenzoveel thema's. Hoofdstuk 1 gaat over geloof en geloven; de auteur gaat hier in op wat deze woorden voor jongeren betekenen en onderscheidt daarbij drie niveaus: geloven als een soort basisvertrouwen (geloven in mensen), geloven in iets meer (een vage transcendentie) en geloven in een persoonlijke God. Hutsebaut zoekt vooral naar verklaringen, waarom jongeren geloven zo moeilijk vinden en stelt vast dat de huidige cultuur een aantal kenmerken in zich draagt die het geloven van jongeren zeker niet vergemakkelijken.

In hoofdstuk 2 gaat de auteur uitgebreid in op het onderzoek naar de godsvoorstelling en geeft hij meer informatie over de ontwikkeling van de religieuze praktijk en geloofshouding gedurende de laatste 20 jaar. Omdat blijkt, dat de religieuze twijfel daarin een belangrijk element vormt, is hoofdstuk 3 daar volledig aan gewijd. Ook in dit hoofdstuk probeert Hutsebaut op het spoor te komen van de aanleidingen en oorzaken van de religieuze twijfel.

In hoofdstuk 4 wordt gezocht naar de betekenis die de figuur van Jezus van Nazareth voor jongeren heeft en welke moeilijkheden zich voordoen op de weg naar identificatie en navolging.

Ouders spelen, zo blijkt uit Hutsebauts onderzoek, een belangrijke rol in het geloofsoverdrachtsproces. Vandaar dat hij in hoofdstuk 5 ingaat op het geloven van de ene generatie naar de andere. Het laatste hoofdstuk tenslotte behandelt door middel van diepte-interviews de vraag hoe jongeren vanuit gelovig perspectief de dood verwerken (Dit laatste hoofdstuk is geschreven door twee studenten, Lieve Decroos en Annemie Heffinck).

Hutsebaut sluit zijn boek niet af met het trekken van een aantal duidelijke conclusies; wel schetst hij enkele grote lijnen, die hij tijdens zijn onderzoek ontdekte en tevens geeft hij enkele suggesties voor een mogelijke begeleiding. Hutsebaut stelt vast, dat het aantal praktizerende jongeren nog steeds daalt en dat de houding van jongeren twijfelend en ongelovig is: het geloof in een persoonlijke God daalt, jongeren hebben meer en meer onpersoonlijke godsvoorstellingen of God zegt hen helemaal niets meer. Op een traditionele manier spreken over God is voor jongeren een gepasseerd station. In het verlengde hiervan: traditie is voor veel moderne jongeren een vies woord: iets van vroeger, iets uit voorbije tijden. Uit het onderzoek blijkt een grote samenhang tussen ouderlijk en adolescent religieus gedrag en geloven: ouders bepalen in sterke mate het religieuze gedrag van jongeren en hun gedrag hangt ook sterk samen met dat van de ouders.

Hutsebaut meent, dat verschillende instanties en personen een rol zouden kunnen spelen in religieuze vormingsprocessen van jongeren: de ouders, de

school, de kerk en de jeugdbeweging. De school heeft naar zijn mening "als belangrijke taak jongeren te leren denken rond deze vragen. School moet denkmogelijkheden aanbieden, leren cognitief omgaan met deze inhoud. School moet een denkraam aanbieden waarin eigen ervaringen en ervaringen van anderen kunnen geplaatst worden." Dat betekent niet, dat de school of de docent een overtuiging moet aanbieden, maar wel bemiddelaar kan zijn van een denkcultuur: "Het is hier niet in de eerste plaats de bedoeling leerlingen te overtuigen van één bepaald antwoord, het zogenaamde goede en juiste antwoord, maar hen te confronteren met meningen, met alternatieven, die het hen mogelijk maken keuzen te doen" (p. 210-211).

Een gedegen, theoretisch breed onderbouwd verslag van een groot aantal jaren onderzoek naar jongeren en hun geloofsbeleving, waarin een schat aan materiaal is opgeslagen en waarin vooral veel jongeren zelf in hun eigen taal aan het woord komen.